

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput I. Doctorum, qui statum puræ naturæ censent esse possibilem
argumentationes præcipuæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

PRÆCEDENTIS LIBRI XII. ADDITAMENTUM.

In quo de statu naturæ, quam puram vocant, disquiritur.

De statu na-
turæ puræ.

ON sine causa, ubi dissertando de variis Theologicæ doctrinæ capitibus incidit disputatio mea in dubia quædam, quæ circa statum hominis in nulla supernaturali gratia, atque in nullo peccato constituti versantur, abstinui à sententia dicenda, ne magnam hinc Doctorum multitudinem irritarem, inde vero sodalitatē nostrī scriptores mihi facerem adversarios. Novam enim tanquam Baji, & Jansenii gregales illos passim traduci, qui statum naturæ, quam *puram* vocitant, repugnare arbitrantur; & ex adverso haberi à plurimis Augustini disertiores, qui possibilem adstruunt. Proferre autem sententiam, quasi temere aleam jacere nolui, ratus me lectori operam haud

inutilem locaturum, si dubia ipsa juxta utramque opinionem dissolverem. Jam vero ne surda atre utriusque argumentationes præteream, in hac quæstione me continebo aliquantulum, illamque rationem suspendendi judicium, cur hætenus servaverim, demonstrabo, ita tamen, ut à nostratibus dispellam errorum damnatorum nubeculas, & modestè aperiam quid possit à nobis majori probabilitate defendi. Illud tantum præmittendum est eam appellari à Theologis *naturam puram*, in qua præter naturales proprietates nihil ei superadditum esset, nullum videlicet supernaturalis gratiæ beneficium, nullumque vitium; haberet tamen illa naturales defectus, qui ex animæ aut corporis constitutione proficiscuntur, & esset obnoxia fami, siti, morti, & languoribus ex pugna elementorum exorituris.

C A P U T I.

Doctorum, qui statum puræ naturæ censent esse possibilem
argumentationes præcipuæ.

S U M M A R I U M.

à Primo usque ad 15. seu ultimum propugnatur, statum puræ naturæ esse possibilem.

I.
Probatur à
Doctoribus
status natu-
ræ puræ.

ITAQUE status *puræ naturæ* possibilitatem Theologi hinc argumentis stabilire nituntur. Romani Pontifices Pius V. an. 1567. & Gregorius XIII. anno 1579. damnaverunt constitutionibus suis sequentis Michaelis Baji Decani Academiæ Lovaniensis propositiones: *Integritas primæ creationis non fuit in debita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio: Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis*

nunc nascitur: Immortalitas primæ hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio: Falsa est Doctorum sententia, primum hominem potuisse à Deo creari, & institui sine justitia originali: quæ sunt inter alias ab Apostolica Sede proscriptas ordine vicesima sexta, quinquagesima quinta, septuagesima octava, & nona. In quibus apertissime eorum sententia reprobat, qui naturæ puræ impossibilitatem defendunt.

Xxx

Ne

Nequit ergo salva fide ac religione opinio hæc sustineri.

2.
Dicunt aliqui Baji propositiones non esse absolute hæreticas.

Huic argumento respondent contrariæ sententiæ patroni, Baji propositiones non esse omnes absolute hæreticas, sed alias propter acre in aliorum opiniones iudicium & nimiam in vellicandis Doctorum sententiis arrogantiam, alias vero respectivæ, & in sensu ab assertoribus intento fuisse damnatas. Quod Gabriel Vasquez in 1. 2. disp. 109. cap. 18. probat ex verbis, quæ recensitis propositionibus Baji in Bulla Romani Pontificis subjunguntur: *Quas sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo modo sustineri possent, in rigore tamen, & proprio verborum sensu ab assertoribus intento hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respectivæ, & quæcumque super iis verbo, scriptoque emissæ præsentium auctoritate damnamus.* Ex qua damnatione, addit Vasquesius, non satis apparet, qualis unicuique propositioni censura sigillatim conveniat; nec prædictis propositionibus omnibus illas notas & censuras simul, sed singulatim convenire, hoc est singulas singulis tribuendas esse, ex prædictis verbis aperte constat. Nec poterat Vasquesius rem ignorare, qui de articulis Bajanis sermonem frequenter habuerat cum Francisco Cardinali Toletto, qui in hac causa Lovanium fuerat delegatus. Hæc non solum Theologi nostri confirmant, Cardinalis Norisius in Vindiciis cap. 3. §. 2. Fulgentius Bellelli lib. 3. cap. 27. La-fosse tom. 3. q. 1. §. 11. & alii, verum etiam Vincentius Contensonus Thomista doctissimus tom. 1. lib. viii. dissert. 1. cap. 1. §. 1. celeberrimus Estius in 2. dist. 25. §. 6. qui laudat etiam declarationem Facultatis Theologicæ Lovanien-sis, Natalis Alex. in Historia Eccl. tom. viii. cap. 2. art. 14. alique promodum innumerari.

3.
Propositio vicesima sexta merito fuit damnata.

Quibus præmissis respondent propositionem illam vicesimam sextam merito esse damnatam, quoniam integritas primi hominis complectitur gratiam, quæ hominem rectum & iustum constituit; quam certissimum est non esse naturalem conditionem, sed Dei beneficium. Id vero manifestum est, inquit Estius, ex articulo vicesimo primo præcedenti, atque ex doctrina Auctoris in eo capite unde propositio transcripta est. Et Gonet alteram propositionem ita recitat:

Deus non potuisset creare hominem, qualis nunc nascitur, id est destitutum iustitiæ originali, & gratia sanctificante. Itaque comparate ad hunc capitalem errorem Baji, memorati articuli damnati sunt. Falsi sunt etiam, propterea quod Bajus naturæ rationalis integritatem, iustitiam, & partis inferioris subjectionem, naturæ proprietatem, non gratiæ beneficium commentus est, & naturam puram non impossibilem esse, sed actu à Deo conditam autumavit. Nostri autem Theologi ea omnia gratiæ deputanda esse fatentur; quamquam spectatâ decentiâ oportuerit rationalem creaturam huiusmodi gratia fulciri. Sunt etiam articuli illi scandalosi, & hæretici relate ad propositionem 74. in qua Bajus in errorem Lutheranorum condemnatum à Tridentina Synodo miserrime prolapsus est, asserens concupiscentiam esse peccatum. Quare Norisius: *Longo intervallo, inquit, à damnato sensu distamus, non enim dicimus, Deum non potuisse condere hominem cum concupiscentia rebeli, quod illa sit formaliter peccatum, sed quia licet ipsa peccatum non sit, est tamen ad peccatum inclinans, & quidem vehementius, quam quilibet alius habitus vitiosus ab homine contractus.* Addit Scriptor clarissimus juxta amplam propositionum illarum expressionem, consequi posse Deum hominem condere cum originali peccato, cum quo modo nascimur, quod sane absque impietate affirmare non possumus.

Cardinalis Aguirre Tom. 3. Theologiae S. Anselmi Tract. v. disp. 106. sect. 4. ait responsum Norisii asserentis propositionem Baji LV. damnatam respectu prop. LV nullum fundamentum habere: subdit quam facillime explodi, cum certum sit Bajum, sicut & olim Pelagium nunquam putasse Deum non potuisse creare hominem cum concupiscentia rebeli, quæ sit *formaliter* peccatum, sicut exploratum ipsi erat non potuisse condere hominem in statu peccati. Solum ergo (inquit) negavit Bajus hominem potuisse condi à Deo cum concupiscentia rebeli, in qua modo nascimur, & quæ ad peccatum allicitat. Idem Aguirre scripserat supra sect. 2. cap. 16. quod Norisius ait articulum illum damnatum ob censuram, quam Bajus jaculatur adversus Theologos sentientes oppositum: &, quod caput est, Norisium tueri propositionem Bajanam, ut jacet, scribit Bruno Neusser in Pro-dromo Velitari p. 1. cap. 5.

Ve.

5. Norisii sententia ulterius discutitur.

Verum hæc retunderet Norisius nonster, eaque repeteret, quæ scripserat olim ad Germanitatem v. sub nomine Annibalis Ricci. Ubi adversus Parallelismam demonstrat se in Vindiciis diserte affirmavisse Propositionem Baji quinquagesimam quintam merito damnatam esse, non quod offendiculo pateret, quemadmodum lib. III. cap. 23. inquit Jansenius, neque ob illatam Pelagianæ hæreseos cæteris Theologis notam, tamen hæc nonnullis articulis Baji convenire bene sapienterque Norisius animadvertit; sed damnatam jure meritoque relate ad veccsimam septimam, in qua gratia sanctificans, humanæ naturæ exaltatio, & integritas prima appellatur à Bajo naturalis conditio, non beneficium Divinæ superadditum largitate. Unde vides & quo fundamento Norisius nitatur, & Adversariorum, saltem Brunonis Neusser, malam fidem. Quod vero addit Aguirre damnatum Bajum propterea quod negaret possibilem statum, in quo inesset homini concupiscentia rebellis; non soli Norisio Bajani erroris calumniam impingit, sed iis omnibus, qui licet statum puræ naturæ arbitrentur possibilem, concupiscentiam tamen rebellem ab illo statu removen- dam apertissime docent, propterea quod sit intrinsece mala: ut defendunt Petrus Aureolus, Gregorius de Arimino, Martinus de Esparza laudati in Vindiciis Norisiani, atque cordati Theologi plures, inter quos Nicolaus L'Herminier Tom. 4. pag. 56. præmittens ad hujus questionis solutionem, nullam fore in statu naturæ puræ rebellionem carnis adversus spiritum, sed excitandos duntaxat motus partis sensitivæ, non quales nos post Adæ lapsum titillant, sed qui præcisè ad naturam hominis pertinerent. At de Concupiscentia hac rebellis posthac iterum.

6. De possibilitate naturæ puræ ex S. August.

Ad evincendam præterea possibilitatem naturæ puræ producent Theologi celebre Augustinianum testimonium ex lib. I. Retractat. cap. 9. *Quamvis ignorantia & difficultas, etiamsi essent homini primordia naturalia, nec sic culpandus, sed laudandus esset Deus, sicut in eodem tertio libro (id est de libero arbitrio cap. 20. & 21.) disputavimus.* Quæ verba repetit S. Pater de Dono Perseverantiæ cap. XI. Itaque Augustinus possibilem illum statum aperte declarat, in quo difficultas & concupiscentia, atque ignorantia essent naturæ primordia, non vitia, suppliciumque peccati.

Occurrunt adversæ partis Theologi, Augustinum revincere Manichæos ex

illorum hypothesi; nam adversus Manichæos illam disputationem tertii de libero arbitrio libri se habuisse testatur eodem loco Retractationum, nec non de dono Perseverantiæ. Erat autem supinus Manichæorum error, dari causam supremam cujusque mali effectricem: quod suadere conabantur ex rebeli concupiscentia, & ignorantia inditis rationali naturæ. Utamque malam esse, & vitium ad turpia propellens, Augustinus, & Manichæi simul fatebantur, cum hoc tamen discrimine, quod hi asseriebant malam esse substantiam, & Augustinus scdam discordiam ex pravaricatione primi hominis derivatam. Hæc ex lib. V. Operis Imperf. contra Julianum cap. 30. satis manifesta sunt. Cum ergo Augustinus ubique concupiscentiam malam esse profiteatur: quomodo disputandum illi erat adversus cum Pelagianos, qui ei objiciebant Manichæorum errores, quasi cum iis assereret carnis concupiscentiam esse substantiam diabolicam, tum contra Manichæos ipsos, quibuscum circa hujus vitii turpitudinem quodammodo sentiebat? Et Pelagianos quidem retundit, demonstrans locupletissimis Scripturarum testimoniis pertransisse in omnes homines maculam originalem, cujus pœnæ sunt cæcitas mentis, carnisque lacertosa libido, quas non esse Dei opera, sed vitia peccato contracta argumentis supra productis evincit. Adversus autem Manichæos, qui & veteris Testamenti auctoritatem rejiciunt, novumque pro suo quodam privilegio, imo sacrilegio depravant, ac mutilant, quid consilii erat illorum debellatori Augustino ineundum? Eos undequaque vellicat, & exagitat. Necesse est, inquit, unam ex his hypothesibus admittamus, vel animam venire ex parentum propagine, vel singulis nascentibus novam dari, vel Divinitus in corpora mitti alicubi jam existentem, aut in ea suapte sponte dilabi. Porro in nulla harum hypotheson Deus foret auctor peccati. Et in prima quidem, tertia, atque ultima satis liquet: tunc enim ignorantia excæcans turpisque libido, aut vitiata propagatio, aut corpori, quod de pœna peccati, hoc est, de mortalitate primi hominis nascitur, aut libera voluntati, qua animus sese in hanc miseriam devolveret, esset attribuenda. Quod si infundatur corpori, cui naturalis esset utraque pœna, ignorantia & libido, & hæc talis esset proprietas naturæ, ut sine ea creari non posset homo constans animo, & corpore, quomodo visum

7. Theologorum quorundam opiniones.

visum est Manichæis; esset tamen laudandus Creator, & non culpandus, quoniam hæc naturalia primordia, sine quibus in hypothesi Manichæorum non potest homo produci, non ei pro crimine objicerentur, neque homini deesset gratiæ facultas, per quam posset hanc ignorantiam & difficultatem studiose reprimere, atque inde ad veritatem proficere. Hæc Augustinus in 111. de libero arbitrio cap. 20. 21. & 22. Ex quibus facile inferitur, hypothesim, quam disputandi causâ contra Manichæos S. Pater admittit, non esse hypothesim puræ naturæ, sed alteram, in qua cum ignorantia, & concupiscentia inhærente homini naturaliter, adesset & adiutorium eas reprimendi. Atque hæc est responsio nostrorum: nam quod regerunt Janseniani, in hac hypothesi Augustinum supponere originale peccatum, vel animam venire ex propagine, aut quæ scripserat de libero arbitrio postmodum retractasse, sunt inanes elusiones, & manifesta præmissarum hypotheseon confusio.

8.
Opinio
Francisci
Macedo,

Insistit Franciscus Macedo Collatione in 111. partem IV. sect. 3. & Tournellius de Grat. Christi pag. 38. Augustinum hypothesim status naturæ puræ evidentiter probare. Scribit enim in 111. de lib. arbitrio cap. 20. num. 56. *Si ergo anima altera esse cepit non solum ante peccatum, sed etiam ante omnem vitam suam, qualis alia post vitam culpabilem facta est, non parvum bonum habet, unde creatori suo gratias agat: quia ipse ortus ejus, & inchoatio quovis perfecto corpore est melior. Non enim mediocria bona sunt, non solum quod anima est, qua natura jam omne corpus præcedit, sed etiam, quod facultatem habet, ut adjuvante creatore se ipsam excolat, & pio studio possit omnes acquirere, & capere virtutes, per quas & à difficultate cruciante, & ab ignorantia cæcante liberetur.* Datur ergo (inquit Macedo) concupiscentia, quæ non sit pœnalis, nec ad peccatum inclinet. Cui similia ait Tournely citato loco.

9.
Refelluntur
opiniones.

At falsa est hujusmodi consecutio. Hoc enim testimonio, quod invictissimum putant, constat Augustinum loqui de libidine cruciante, de ignorantia excæcante; de illa eadem ignorantia & libidine, quâ altera anima afficeretur post vitam culpabilem. Has vero si quis autumat non esse suapte natura vitiosas, legat paulo supra cap. 18. n. 52. ea verba Augustini: *Nam sunt revera omni peccanti animæ duo ista pœnalis, ignorantia & difficultas.* Ex

ignorantia debonestat error, ex difficultate cruciatus affligit. Sed approbare falsa pro veris, ut erret invitatus, & resistente, atque torquente dolore carnalis vinculi, non posse à libidinosis operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed pœna damnati. In hypothesi autem, quod pœna non essent, sed naturalia primordia, adhuc laudandus esset Deus, quoniam homo facultatem haberet, ut adjuvante Creatore omnes virtutes acquireret, & ex ipsa naturali ignorantia, & difficultate auxilio gratiæ proficeret.

Reponunt Adversarii, Augustinum per ea verba adjuvante Creatore nullam gratiam ordinis supernaturalis intellexisse, cum statim addat: *Non enim parum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam præponat errori, & quietem difficultati, ut ad hæc non nascendo, sed studendo perveniat.* Cæterum quis dixerit S. Patrem, qui passim adversus Pelagianos disputans repetit ex hac ignorantia cæcante, & difficultate cruciante necessitatem gratiæ effectricis, existimasse, posse absque ulla gratia supernaturali, solo naturali lumine has separari? Gratiæ itaque supernaturalis non meminit, quod non de Gratia contra Pelagianos, sed de natura mali contra Manichæos disceptaret. Quare hoc idem Augustino Pelagianis objicientibus, quod in libris de libero arbitrio concupiscentiam & ignorantiam naturæ inditas propugnasset, respondet de dono Persev. cap. XI. & XII. se illam disputationem habuisse contra Manichæos, qui non accipiunt Scripturas sanctas veteris Testamenti, in quibus peccatum originale narratur; cæterum revera ignorantiam, & difficultatem pertinere ad miseriam justæ damnationis, nec ab isto malo quemquam liberari, nisi Dei gratia. In eo ergo statu, in quo hæc eadem difficultas, hæc eadem ignorantia esset non supplicium peccati, sed conditio naturæ; quo pacto per solum rationis lumen possit homo proficere, & hoc lumen ad hanc ignorantiam & difficultatem vincendam, & ad coronam gloriæ valeret, quomodo Augustinus ab his Theologis explicatur; dum certa est, constans, & manifesta S. Patris doctrina, nec primum hominem nulla adversus se carnis pugna tentatum potuisse sine gratia in accepta iustitia perseverare? Frustra itaque mihi de illius libri mei vetustate præscribitur, ne agam causam, sicut debeo agere, parvulorum, & inde gratiam Dei non secundum merita hominum dari perspicua veritatis luce con-

10.
Instantia
cum solutio-
ne.

vin-

vincam; &c. inquit S. Pater de Dono Persev. cap. xii. num. 30.

11. *Confirmatio.* Et quidem non posse absque Dei gratia inferiorem partem rationi rebellem contineri, videtur esse manifesta doctrina etiam D. Thomæ: qui in Compendio Theologiæ cap. 186. hæc habet: *Non erat ex natura animæ, quod vires etiam sensibiles absque repugnantia rationi subicerentur: cum vires sensibiles naturaliter moveantur in ea, quæ sunt delectabilia secundum sensum, quæ multoties rectæ rationi repugnant. Erat igitur hoc ex ratione superiori, scilicet Deo, qui sicut animam rationalem corpori conjunxit, omnem proportionem corporis, & corporæ virtutum, cujusmodi sunt vires sensibiles, transcendentes, ita dedit animæ rationali virtutem, ut supra conditionem corporis ipsum continere possit & vires sensibiles, secundum quod rationali animæ competebat. Ut igitur ratio inferiora sub se firmiter contineret; oportebat, quod ipsa firmiter sub Deo contineretur, à quo virtutem prædictam habebat supra conditionem naturæ. Fuit ergo homo sic institutus, ut nisi ratio ejus subduceretur à Deo, neque corpus ejus subduci poterat à natura animæ, neque vires sensibiles à rectitudine rationis.* Quæ à Divo Thomæ sunt utique de institutione Adami pronuntiata, sed tenent adhuc pro statu naturæ puræ, in quo appetitus sensitivus naturaliter moveretur in delectabilia secundum sensum. Quapropter nisi regeretur homo supernaturali auxilio, continere inferiorem partem non posset, & in peccata indeclinabiliter prolaberetur. Atque hoc etiam argumento negant viri docti potuisse Deum condere hominem absque perfecta subjectione partium inferiorum, ut Erius, & alii.

12. *Probationes alie ex S. Aug.* Plura alia ex Augustino depromi solent pro statu naturæ puræ, & in primis quod habet in iiii. de libero arbitrio cap. 23. num. 66. *Non enim metuendum est, ne vita esse potuerit media inter recte factum, atque peccatum, & sententia Judicis media esse non possit inter præmium atque supplicium.* Item quæ leguntur in Psalm. 70. num. 1. *Quis enim diceret, quid fecisti, si damnaret Justum.* Similiter loca per multa, ubi docet immortalitatem, & cætera dona Adamo collata magnam fuisse gratiam, ideoque sine iis potuisse hominem condi; ut docet xii. de Civit. Dei cap. ix. lib. xiii. Confess. cap. 3. de Corrept. & grat. cap. 11. de Genesi ad litteram lib. vi. cap. 20. contra Julianum lib. iv. cap. 16. & alibi quam frequentem.

13. *Responsio Authorum contrarium.*

His vero qui contra sentiunt nullatenus percelluntur. Enimvero testimo-

R. P. Berti Theol. Tom. II.

nium primum pro statu puræ naturæ nullam vim habet; in quo creatura rationalis vel Deum auctorem naturæ diligeret, vel odio haberet, ac se dignam redderet supplicio, vel præmio, ut Doctores illi contendunt; ideoque non esset in eo statu, quem opinantur possibilem, media illa vita: de qua Augustinum hypothetice differuisse, dicemus & nos libro proximo de parvulorum pœnis quæstionem instituturi. Alterum vero petendum ex i. Enarrat. in Psalmum 70. liquet ex Mss. optimæ notæ esse corruptum, ut Patres Benedictini adnotarunt, & ibidem non *justum*, sed *injustum* esse legendum: quod iis confirmatur, quæ nos agentes de reprobatione ex Augustino protulimus. Ac præterea lectione priori recepta, posset quis respondere etiam justum aliquo sensu damnari, in quantum propter originale peccatum ei præparatum non est magnum donum finalis perseverantiæ, ut de Reprobatione, quam Scholæ appellant *negativam*, late disserui. Sed responsio prior corroboratur consimili sententia num. 15. ubi pro *injustum* invenitur scriptum *iniquos*. Ubique autem S. Pater Adæ integritatem fuisse donum gratiæ definit, non adversatur illis Theologis, qui gratiam rationalis creaturæ debitam propugnant, non spectata ejusdem creaturæ substantia, aut absoluta Dei potestate, sed inspecta duntaxat decentia quadam, sive, ut nonnullis placet, rectissima erga hominem factum ad imaginem Dei providentia.

Denique pugnant pro statu puræ naturæ ratiocinationibus Theologicis. Quæ prima est, quod omne donum ordinis supernaturalis nequit debitum esse naturæ, alioquin gratuito, & pro liberalitate ac beneplacito Conditoris minime foret collatum. At naturæ rationalis integritas, sublimatio in consortium divinitatis, inferiorum partium subjectio, & elevatio ad finem sublimiorem, cujusmodi est visio Dei, supernaturalia dona sunt, nemine Catholicorum contradicente; conferuntur ergo creaturæ rationali, non exigente justitia, sed beneficentissima Dei liberalitate donante. Sequitur altera huic affinis: nam creatura origine suâ serva Dei est, nec potest ad hereditatem Domini sui jus habere, nisi adoptetur in filiam, quod præstat ipsius Domini munificentia; & consequenter tam Adam, quam Angeli potuerunt, cum primum facti sunt, non adoptari in filios, & jure ad hereditatem privari. Denique si naturalis finis creaturæ sit visio Dei per essentiam, posset ad hanc naturalibus mediis pervenire; nam inter finem

14. *Probatur Theologice status puræ naturæ.*

Y y

& media necesse est, ut quædam inveniat-
tur proportio. Quod possit creatura ra-
tionalis naturali conatu, propriisque vi-
ribus usque ad Dei visionem pertingere,
nemo prorsus affirmat. Ergo non est vi-
sio Dei rationalis creaturæ finis, ad quem
naturaliter ipsa protendat: atque si ita
est, absque tendentia in hunc finem creari
potuit.

15.
Oppositio-
nes.

Habent & quæ his reponant alterius
partis Doctores. Docent gratiam Ada-
mo, & lapsis hominibus collatam in hoc
convenire, quod utraque est donum su-
pernaturale, & non proprietas naturæ,
neque comparata est meritis præceden-
tibus: differre tamen, quod si illa homi-
ni, vel Angelo defuisset, non utique sua
culpa cecidissent, quoniam non est talis
creaturæ constitutio, ut possit sine gratiæ
adjutorio vitare peccatum: nunc vero
quibus hæc gratia deest, poena est origi-
nalis peccati, unde cui denegatur iusto ju-
dicio denegatur, cui autem confertur,
misericordia est Dei liberantis. Atque
his lubenter assentior, agnosco enim Au-
gustini Doctrinam in libro de Corrept.
& Gratia cap. xi. & in Epistola ad Six-
tum nunc 194. apertissimis verbis ex-
pressam. Ex his videntur sibi posse tuto
asserere, gratiam utique Redemptoris
nullo prorsus titulo debitam esse, imo in-
dignis Divinâ misericordiâ donari; sed
gratiam illam priorem, quam Condito-
ris appellant, etsi naturæ perfectiones
supergradientem nec meritis compara-
tam, aliquo tamen titulo debitam esse,
ne creatura fatali necessitate aver-
teretur à Deo, & inferiore parte rebel-
lante, quam frænare pro sua virili non
posset, in scelera ac damnationem sempiternam abriperetur. Quod ex hypothesi
Adversariorum confirmant: qui urgente
præcepto singulis sufficientem gratiam
adesse mordicus tenent, sine qua putant
non imputandam fore transgressionem in
crimen. Id tamen non esse inquit pla-
ne certum, cum ex peccato Adæ omne jus
ad gratiam homo perdidit, & merito
Redemptoris auxilium illud sufficiens, &

aliud etiam validius sit restitutum; quo
etiam si Adam fuisset spoliatus, ad legem
tamen servandam fuisset obstrictus, quia
sponte sua fecisset Divinæ gratiæ jactu-
ram. Atque his argumentationem illam
priorem arbitrantur elidi. Jure eodem
alteram expungunt, asserentes in Adæ
posteris, qui adoptantur in Dei filiatio-
nem restitui meritis Redemptoris jus pro-
ximum ad hæreditatem cœlestem per gra-
tiam sanctificantem, qua in consortium
Divinæ naturæ justus assumitur, & jus
remotum, quo pollet rationalis creatura
eo ipso quod sit Dei imago, & nullo coin-
quinata peccato. Utrumque enim jus
propter prævaricationem Adæ perdidimus.
Ergo, inquit, gratiæ effectus est
jus proximum ad hæreditatem Dei, ad
quam pertinent soli filii promissionis: sed
jus remotum fundatur in ipsa substantia
animæ, quæ cum sit imago Dei, nequit
in creato aliquo bono quiescere. Nec re-
sponsionem hanc labefactare possunt
exempla humanitatis Christi, aut servo-
rum, qui à Dominis temporalibus ado-
ptantur, cum & illa potuisset suæ felicitatis
potiri etiam à Verbo non assumpta,
nec naturali instinctu appeteret hyposta-
ticam unionem: & servi tam uni, quam
alteri Domino possint ex æquo servitutem
præstare; creatura autem sit uni Deo sub-
jecta, atque sine illius hæreditate miserrima.
Negant denique fieri non posse, ut
naturalis instinctus feratur in bonum,
quod comparari non valeat nisi superna-
turali auxilio; cum infirmus expetatur
quandoque sanitatem, quæ nequit ha-
berietiam adhibitis medicamentis, imo
illam per se, hæc autem ægre tantum, &
causa sanitatis exquirat: & anima affe-
ctet uniri corpori, cui non potest nisi Di-
vinitus iterum alligari. Non ergo sem-
per est inter media & finem proportio:
imo est hominis singularis perfectio, ut
naturaliter tendat ad finem, quem assequi
non potest nisi supernaturali adjutorio.
Hæc vero omnia perspicua sient, post-
quam Theologorum istorum fundamen-
ta explicavero.

CAPUT II.

Eorum, qui statum puræ naturæ impossibilem esse con-
tendunt, proponuntur momenta.

SUMMARIUM.

Num. 1. & per totum probatur, statum puræ naturæ implicare.

I.
Momenta
impossibili-
tatis puræ
naturæ.

AUDIENDI sunt modo Theologi,
qui statum puræ naturæ putant esse
impossibilem. Hi ita ratiocinan-
tur. Creatura rationalis condita est
ad Imaginem Dei, non solum ob gra-

tiarum munera, quibus in sui conditio-
ne fuit exornata, sed suapte natura, cum
sit rationis capax, ut possit illum per-
cipere, à quo facta est. Quare natu-
raliter Deum intueri desiderat, quem
esse